

Zaobírat se účinností systémů trestní justice, zejména pak smyslem a účinností trestů, není zdaleka jednoduchou záležitostí. Zpravidla při těchto úvahách vyvstane celá řada otázek, na které nelze jednoznačně odpovědět. Každopádně se takovými otázkami nezabývají pouze erudovaní odborníci a právní experti, ale zamýšlí se nad nimi, byť v poněkud zjednodušené podobě, také laická veřejnost. V posledních desetiletích se v systémech trestní justice většiny nejen evropských států začíná prosazovat nový trend, který přináší řadu moderních právních instrumentů. Do popředí trestně politické pozornosti se tak dostávají alternativní způsoby řešení trestné činnosti, od nichž se v tomto směru hodně očekává, především účinnější působení sankční politiky.

Jedním z těchto institutů je také trest obecně prospěšných prací, „novinka“ v systému uplatňovaných sankcí, který je považován za jedno s nejperspektivnějších opatření trestní spravedlnosti poslední doby. A právě uvedený trestněprávní institut je předmětem této práce, a to nejen z naznačených důvodů, ale především pro svůj jedinečný rozměr, proto, že jako trest vykonávaný uvnitř společnosti spatřuje v odsouzeném stále člověka, člena lidského společenství, a dost možná i proto, že takovéto odsouzené potkáváme při provádění jim uložených prací na ulicích nebo třeba v parku, aniž bychom jim věnovali větší pozornost.

Cílem mé rigorózní práce je podat co nejucelenější obraz trestu obecně prospěšných prací se zaměřením na rozbor platné právní úpravy. Nejdříve je však trest obecně prospěšných prací představen v kontextu restorativní justice a krátce poté je pojednáno o alternativních trestech a jejich druzích spolu s úpravou trestu obecně prospěšných prací obsaženou v dokumentech mezinárodních organizací. Stěžejní část této práce je pak věnována analýze platné právní úpravy. Čtvrtá kapitola je zaměřena na charakteristiku trestu obecně prospěšných prací, jeho postavení v systému trestů, vysvětlena jeho podstata a vyloženy zákonné podmínky pro jeho ukládání, jakož i výměra trestu, lhůta pro jeho výkon a účinky, s nimiž je spojen. Navazuje výklad o ukládání obecně prospěšných prací mladistvým pachatelům, který se soustředí na zvláštní podmínky a hlediska jejich uplatnění s ohledem na speciální právní úpravu trestní odpovědnosti a sankcionování mladistvých. Po kapitole rozebírající výkon trestu obecně prospěšných prací následuje část, v níž je shrnuto postavení a úloha jednotlivých subjektů podílejících se na realizaci tohoto trestu. Mimořádná

pozornost je poté věnována zahraničním právním úpravám vybraných zemí, na které navazuje srovnání s naší právní úpravou. Dále je zařazena je také kapitola o odpovědnosti za škodu, která může být způsobena při výkonu trestu. Pro zajímavost byla zpracována také kapitola o některých statistických údajích souvisejících s ukládáním trestu obecně prospěšných prací, které demonstrují stále rostoucí význam a popularitu tohoto trestu. Závěr této práce je věnován zhodnocení platné právní úpravy s důrazem na její nedostatky, které je doprovázeno návrhy de lege ferenda a také přiblížením hlavních změn které byly promítnuty do návrhu nového trestního zákona.

⁰ Barbořík, Michal: Trest obecně prospěšných –Aktuální problémy a jejich řešení, Trestní právo č.5/2006,s. 4-12.
Jde o rigorózní práci autora.